

Vuoksen yleissuunnitelma -hanke

Hankkeen taustaa

Matkailun suurinvestointien sijoittuminen Vuoksen välittömään läheisyyteen Lappeenrannan Rauha-Tiuru -alueelle ja Imatran Ukonnimen alueelle on luonut tarvetta Vuoksen alueen matkailun kehittämiseksi. Vuoksen alueella selvitettiin, miten luonto- ja kulttuuriympäristöä voidaan käyttää matkailussa ja miten resursseja voidaan tuottaa kestäväällä, luonto- ja kulttuuriarvot huomioivalla tavalla matkailun käyntikohteiksi ja matkailuyrittäjien yritystoimintaan. Samalla huomioitiin Vuoksen merkitys imatralaisten virkistyskohteena ja kehitettiin Vuoksen virkistyskäyttöä myös tästä näkökulmasta. Hankkeen tavoitteena oli Vuoksen luonto- ja kulttuurimatkailun edellytysten sekä Vuoksen virkistyskäytön parantaminen ja luonnon- ja kulttuuriympäristöjen kehittäminen kestävä kehityksen periaatteiden mukaan. Tavoitteena oli matkailun suunnitelmallinen ohjaaminen, luonto- ja kulttuurikohteiden esille tuominen ja uusien tuotemahdollisuuksien luominen matkailun yrittäjille ja toimijoille.

Vuoksen yleissuunnitelma -hankkeen tulokset

Hankkeessa valmistuivat Vuokseen liittyvä luonto- ja kulttuurimatkailun yleissuunnitelma sekä Vuoksen virkistyskäytön yleissuunnitelma, joka keskittyy kalastuksen kehittämiseen. Hankkeen aikana päivitettiin Vuoksen arvokkaat luontokohteet ja selvitettiin Vuoksen linnusto. Vuoksen rantojen historialliset kohteet ja Kruununpuiston kalliokaiverrukset inventoitiin ja selvitettiin mahdollisuutta kaupunkipuron toteuttamiseen Kruununpuiston entisen tukkiuoman paikalle. Hankkeessa valmistui tekninen suunnitelma Mellonlahden vedenlaadun parantamiseksi ja hankkeen aikana rakennettiin myös pienimuotoiset kalastustasanteet Mutterinrantaan.

Hankkeen rahoittajat

Vuoksen yleissuunnitelma -hanketta rahoittivat Euroopan unioni ja Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä Imatran kaupunki. Hankkeen kokonaisbudjetti oli 118 000 euroa, josta julkisen tuen määrä oli 82 600 €. Hankkeen hallinnoi ja toteutti Imatran kaupunki. Hanke toteutettiin 15.2010 - 30.4.2011 välisenä aikana.

Vuoksen yleissuunnitelma -hankkeeseen liittyvät raportit ja selvitykset

Hankkeessa selvitettiin ja päivitettiin Vuoksen ja sen ranta-alueiden tilannetta eri näkökulmista: selvitysten ja raporttien perusteella saatiin uutta tietoa siitä, mitä Vuoksen rantojen luonnossa tapahtuu, mitä historiallisia kohteita

alueella on ja miltä vaikkapa Vuoksen pinnan alla olevat soraikot, mahdolliset lohikalojen kutualueet, näyttävät.

Vuoksen pesimälinnustoselvitys 2010

Imatran Vuoksen pesimälinnustoa selvitettiin kesäkuussa vuonna 2010. Selvitys oli osa Vuoksen yleissuunnitelma - hanketta ja päivitti samalla vuoden 2000 luonnonsuojeluselvitystä Vuoksen varren kohteiden osalta.

Imatran luontoselvityksen päivitys 2010, Vuoksen kohteet

Imatran luontoselvityksen päivityksessä Vuoksen varren kohteiden osalta on arvioitu Vuoksen varren arvokkaiden luontokohteiden vuonna 2000 todettujen luontoarvojen säilymistä, kohteiden mahdollisia uusia luontoarvoja, niitä toimenpiteitä, joilla kohteiden luontoarvoja voidaan ylläpitää ja mitkä toimenpiteet vaarantavat luontoarvojen säilymisen sekä sitä, mille kohteista voidaan ohjata matkailua luontoarvoja vaarantamatta.

Vuoksen rantojen historiallisten kohteiden inventointi

Vuoksen rantojen historiallisten muinaisjäännösten inventointi valmistui vuodenvaihteessa 2010. Tutkimuksissa paljastui 16 kiinteää muinaisjäännöskohdetta, 3 mahdollista muinaisjäännöstä ja 6 muuta historiallista kohdetta. Aiemmin muinaisjäännöskohteita tunnettiin virallisesti yksi, Kruununpuiston kalliokaiverrusalue. Vanhoja kylänpaikkoja paikannettiin 7 kappaletta, teollisuuskohteita kaksi ja muita asutukseen ja kulkuväyliin liittyviä kohteita 6 kpl. Systemaattista historiallisten muinaisjäännösten inventointia Imatralta ei ole aiemmin tehty.

Kruununpuiston kalliohakkausten ja historiallisten rakenteiden kartoituksessa ja dokumentoinnissa kalliohakkauksia löytyi 126 kohteesta - osassa kohteita hakkauksia on useampi kuin yksi. Vanhimmat hakkaukset saattavat olla 1700-luvulta, mutta varmuudella ne ajoittuvat 1800-1900 -luvuille. Hakkaukset dokumentoitiin mittakaavassa ja niiden sijainti paikallistettiin kartalle. On mahdollista, että etenkin itärannan koskiuoman sortumien mukana osa kalliohakkauksista on kadonnut. Polut yhdistävät 1800-1900 -luvuilla rakennettuja paviljonkeja. Polkuja on aikojen saatossa korjailtu ja rakennettu uudelleen, 1700-luvun rakenteet ovat todennäköisesti jo kadonneet.

Vuoksen rantojen historiallisten inventointien maastotyöt suoritettiin 27.9-8.10.2010. Työn suoritti Museovirasto tutkija Ulrika Könkään johdolla.

Vuoksen virkistyskäytön rakenteet

Vuoksen yleissuunnitelma -hankkeessa Vuoksen virkistyskäytön rakenteita lähdettiin kehittämään rakenteiden ideakuvien suunnittelemisen kautta. Rakenteet sijoittuvat osin valtakunnallisesti arvokkaalle rakennetun kulttuuriperinnön alueelle ja arvokkaisiin luontokohteisiin tai niiden tuntumaan, joten rakenteiden, rakennemateriaalien ja rakenneratkaisujen tulee sopia näiden ympäristöjen asettamiin vaatimuksiin, kuten ympäristöystävällisyyteen ja rakenteiden esteettiseen sopimiseen Vuoksen varren kulttuurimaisemaan. Lisäksi rakenteiden tulee sopia kaupunkiympäristöön ja kaupunkimaisemaan. Osassa rakenteita on huomioitava mahdollisuus myös pyörätuolien käyttäjille. Rakenteiden, materiaalien ja rakenneratkaisujen tulee olla laadukkaita ja kestäviä. Pitkän tähtäimen tavoitteena on luoda Vuokselle tyyliltään yhtenäiset ja maisemaan sopivat virkistyskäytön rakenteet.

Lohikalojen kutualueiden kartoitus Vuoksessa

Vuoksen yleissuunnitelma -hankkeessa kartoitettiin lohikalojen kutuun sopivia soravaltaisia alueita Tainionkosken ja Imatrankosken voimaloiden välisellä vesialueella sekä Mellonlahdella. Neljästätoista läpikäydystä kohteesta yhdeksän sopi hyvin tai erinomaisesti lohikalojen kutualueeksi. Selvityksen merkittävänä tuloksena voidaan pitää sitä havaintoa, että Imatrankosken voimalaitoksen alapuolinen ns. Mellonlahden matalikko on taimenen luontaista lisääntymisaluetta. Vuoksen nykyiset vedenpinnan korkeusvaihtelut vahingoittavat kutua, ja alueella tulee miettiä pikaisia toimenpiteitä Vuoksen luontaisen taimenen kudun turvaamiseksi.

Imatrankosken kaupunkipuron ja kalatien yleissuunnitelma

Vuoksessa elää Vuoksen alkuperäistä taimenkantaa, jonka säilyminen halutaan turvata. Hankkeessa suunniteltiin yleissuunnitelmasolla kaupunkipuro-tyyppistä ratkaisua taimenkannan elinolosuhteiden parantamiseksi. Suunnittelussa otettiin huomioon alueen suojeluarvot ja sen ainoalaatuisuus Etelä-Karjalan ainoana kansallismaisemana.

Matkailuun ja virkistykseen sopivat luontokohteet

Raportti käsittelee Vuoksen varren luontokohteita luontomatkailun ja esteettömän matkailun kehittämisen ja käytön näkökulmista. Vuoksen varrelta löytyy sopivia käyntikohteita matkailukäyttöön joko sellaisenaan tai kunnostettuna, mutta osaan luontokohteista matkailukäyttöä ei suositella. Matkailukäytössä olevien kohteiden tulee olla hyvin hoidettuja ja ylläpidettyjä.

Mattolaiturit ja autojen pesupaikat

Raportissa käydään läpi Vuoksen mattolaiturit ja niiden kunto sekä Vuoksen rantojen autojen pesupaikat.

Vuoksen kalatalouden käyttö ja hoitosuunnitelma

Vuoksen kalatalouden käyttö- ja hoitosuunnitelma linjaa kalastuksen infrastruktuurin ja sisältöjen kehittämistä Vuoksella. Kalastuksen kehittämisessä tärkeitä ovat kalakantojen hoito, kalastuksen järjestäminen ja kalastuksen markkinointi.

Vuoksen alueen luonto- ja kulttuurimatkailun yleissuunnitelma

Luonto- ja kulttuurimatkailun yleissuunnitelma tuo esiin luonto- ja kulttuurimatkailun resursseja ja luonto- ja kulttuurimatkailun tilannetta- ja taustoja Vuoksen alueella Suomen puolella. Suunnitelma linjaa kehittämisen suuntia ja painopisteitä kestäväen luonto- ja kulttuurimatkailun profiilin kohottamiseksi Vuoksella.

Vuoksen matkailullisen virkistyskäytön toimenpideohjelma

Vuoksen matkailullisen virkistyskäytön toimenpideohjelma tuo esiin Vuoksen virkistyskäytön tarpeita ja Vuoksen virkistyskäytön elementtejä sekä linjaa virkistyskäytön kehittämistoimia matkailullisesta näkökulmasta.

Mutterinrannan kalastustasanne

Hankkeessa rakennettiin kalastajien toivoma kalastustasanne perinteiselle muiden lippoamispaikalle Mutterinrantaan. Portaat helpottavat kulkua veden ääreen ja vankasti perustetut kävelytasanteet helpottavat kalastusta.